

Pécsi Ítéltábla

Pf.III.20.082/2022/9. szám

A felperes:

felperes1 (cím1)

A felperes képviselője:

ügyvéd1 (cím2)

Az alperes:

alperes1 (cím3)

Az alperes képviselője:

ügyvédi iroda (ügyintéző: ügyvéd2 cím4)

Az alperes érdekében beavatkozott:

ügyvéd3 (cím5) által képviselt alperesi beavatkozó (cím6.)

A fellebbezési kérelmet előterjesztő fél:

alperes 36. sorszám alatt (Pf. 4. sorszám alatt kiegészítve)

csatlakozó fellebbezés Pf.6. sorszám alatt

A per tárgya:

személyiségi jogvédelem

Az elsőfokú bíróság:

Kaposvári Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat:

25.P.20.871/2021/35. számú ítélet

Í t é l e t

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, és azt állapítja meg, hogy az alperes a felperes emberi méltóságát, személyes szabadságát és testi épségét megsértette azzal, hogy a 2018. március 5. napjától 2018. március 17. napjáig tartó pszichiátriai gyógykezelése során fizikai korlátozásként a rögzítést jogellenesen alkalmazta.

Elégtételadásként a Magyar Távirati Irodával történő közlésre vonatkozó ítéleti rendelkezést mellőzve arra kötelezi az alperest, hogy saját honlapján tizenöt napon belül a peres felek megnevezésével jelentesse meg és 90 (kilencven) napig folyamatosan tegye elérhetővé a jogerős ítélet jogsértést megállapító és jogsértéstől eltiltó rendelkezését.

Az alperes által fizetendő sérelemdíj összegét 1.000.000 (egymillió) forintra felemeli.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek tizenöt napon belül 90.000 (kilencvenezer) forint másodfokú eljárásban felmerült perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

- [1] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a 2000. július 16. napján született felperes súlyos autizmus zavarral küzd, az autizmusra jellemző gondolkodási sajátosságaiból adódóan ruházatot nem tűr meg magán, tárgyakat dobál, ami miatt több alkalommal osztályos felvétele vált szükségessé. 2018. február 9. és 2018. február 15., illetve 2018. február 19. és 2018. március 2. között a egyetem Klinikai Központjának Gyermek- és Ifjúságpszichiátriai Osztályán állt kezelés alatt. 2018. március 5. és 2018. március 17. napja között az alperesi intézményben kezelték, amire az adott okot, hogy agitált állapotban otthonában a konyhát szétrombolta. A Kaposvári Járásbíróság 2018. március 9. napján kötelező pszichiátriai intézeti gyógykezelését rendelte el, amelyre az alperes addiktológiai centrumát jelölte ki. A felperes az alperesi intézményben való gyógykezelése során rögzítve volt, fizikai korlátozását a gyógykezelés alatt csak minimális időtartamra szüntették meg. Édesanyja közbenjárására 2018. március 17. napján a pécsi gyermekklinikára szállították át, ahol 2018. április 3. napjáig látták el.
- [2] A felperes annak megállapítását kérte, hogy az alperes megsértette az emberi méltósághoz és az abból fakadó önrendelkezéshez való jogát, a kínzás, embertelen, megalázó bánásmód tilalmához fűződő jogát, a személyes szabadsághoz és a testi épséghez való jogát azáltal, hogy vele szemben indokolatlan és aránytalan fizikai korlátozó intézkedést alkalmazott, tíz napon keresztül lényegében folyamatosan rögzítve tartotta, a lekötözéssel a fartájékán, csuklóján és bokáján horzsolásos sérüléseket okozott. Kérte, hogy a bíróság tiltsa el az alperest a további jogsértésektől és kötelezze elégtételadásra, bocsánatkérésre, ennek keretében arra, hogy saját honlapján három hónapon át tegye közzé az ítélet jogsértést megállapító és jogsértéstől eltiltó, valamint további objektív szankciókat tartalmazó rendelkezését, az ítélet e rendelkezéseit tizenöt napon belül a Magyar Távirati Irodával írásban közölje. Kérte továbbá az alperes kötelezését 1.000.000 forint sérelemdíj megfizetésére.
- [3] Az alperes a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint a felperes rögzítése a jogszabályoknak és a protokollnak megfelelően történt, a többi beteg és a személyzet biztonsága érdekében indokolt volt. A felperes fizikai rögzítése nem volt folyamatos, felengedésekor két személy állandó jelenlétét igényelte. A beavatkozó az alperes álláspontjával egyezően terjesztette elő a kereset elutasítására irányuló ellenkérelmét.
- [4] Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az alperes megsértette a felperes emberi méltósághoz és abból fakadó önrendelkezéshez való jogát, a kínzás, embertelen, megalázó bánásmód tilalmához fűződő jogát és a személyes szabadsághoz való jogát, továbbá a testi épséghez való személyiségi jogát. Az alperest a további jogsértésektől eltiltotta, őt elégtételadásra és bocsánatkérésre kötelezte azzal, hogy annak keretében köteles a saját honlapján, három hónapon át közzétenni az ítélet jogsértést megállapító és jogsértéstől eltiltó, valamint további objektív szankciókat tartalmazó rendelkezését, köteles továbbá az ítélet e rendelkezéseit tizenöt napon belül írásban közölni a Magyar Távirati Irodával. Az alperest 500.000 forint sérelemdíj, 90.000 forint perköltség megfizetésére kötelezte. Ezt meghaladóan

a keresetet elutasította, és kötelezte az alperest 5.940 forint állam által előlegezett költség megfizetésére.

- [5] Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában felhívta az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (Eütv.) 188.§ b) és c) pontját, 190.§ c) pontját, 192.§ (1) és (2) bekezdését, a pszichiátriai betegek intézeti felvételének és az ellátásuk során alkalmazható korlátozó intézkedések szabályairól szóló 60/2004. (VII. 6.) ESzCsM rendelet (a továbbiakban: R.) 4.§ (6) bekezdését, 5.§ (7) és (8) bekezdését.
- [6] A csatolt kórházi dokumentáció, valamint a felperes ellátásában közreműködők tanúvallomásai alapján arra következtetett, hogy a felperesnél a személyi szabadságot korlátozó, csaknem a teljes kezelés idejére kiterjedő intézkedés indokoltsága nem volt megállapítható. Rámutatott, hogy a tanúk azon nyilatkozata ellenére, miszerint az erőszakos veszélyeztető magatartást részletesen rögzítik, az ápolási dokumentációban csak egy alkalommal tüntettek fel ilyenként értelmezhető magatartást, a kórtermi függönytartó leszakítását. Emellett egyéb segédápoló számolt be tanúvallomásában arról, hogy a felperesnek volt egy öklelő mozdulata, amit ő (egyéb) tudott kezelni, és azt az ápolási dekurzusba nem is jegyeztette fel. Kiemelte az elsőfokú bíróság, hogy a nyugtalan viselkedés, meztelenre vetkőzés, illetve az ágynemű levétele nem minősíthető a jogszabályban meghatározott veszélyeztető vagy közvetlen veszélyeztető magatartásnak. Nem volt megállapítható az elsőfokú bíróság szerint az sem, hogy a rögzítésnél enyhébb szintű korlátozó intézkedéseket próbáltak-e, és ha igen, milyen eredménnyel alkalmazni.
- [7] A rögzítés tényleges időtartamát az elsőfokú bíróság a dokumentáció hiányosságaira tekintettel nem tudta meghatározni, megállapította ugyanakkor, hogy a tanúvallomásokból is kitűnően az kezelés időtartamának nagyobb részében a felperes rögzítésre került. Az ápolási dokumentáció alapján az időközönkénti felülvizsgálat megtörténte, mibenléte sem volt tisztázható, ugyanakkor tanú tanú a vallomásában elismerte, hogy a felperes esetében a jogszabály által előírt kétóránkénti orvosi felülvizsgálatra nem került sor, arra tekintettel, hogy az alperesi intézményben csak felnőtt pszichiátriai osztály van, és nem álltak rendelkezésre olyan feltételek, hogy a felperest a jogszabályi előírásoknak megfelelően két óránként felülvizsgálják.
- [8] Mindezek alapján az elsőfokú bíróság arra következtetett, hogy az alperesnél történő kezelése során a felperes fizikai korlátozása jogszerűtlenül történt, melyre tekintettel az alperes a felperes személyiségi jogát megsértette. Ezért a kereseti kérelemmel egyezően alkalmazta a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 2:51.§ (1) bekezdés a)-c) pontja szerinti szankciókat, és a Ptk. 2:52.§-a alapján kötelezte az alperest sérelemdíj megfizetésére, melynek összegét 500.000 forintban állapította meg. Indokolása szerint ezt az összeget találta megfelelőnek az alperes által elkövetett személyiségi jogsértés kompenzálására.
- [9] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes fellebbezett. A Pf. 4. sorszám alatt pontosított fellebbezési kérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének [részbeni] megváltoztatását és a keresetlevél [helyesen a kereset] elutasítását kérte. Megsértett jogszabályhelyként az Eütv. 188.§ b) és c) pontját, 190.§ c) pontját, 192.§ (1) bekezdését, valamint az R. 5.§ (7) bekezdését, az Alaptörvény 28. cikkét jelölte meg.
- [10] Fellebbezésének indokolása szerint az elsőfokú bíróság a tanúk vallomását nem megfelelően értékelte. Kiemelte, hogy a dokumentációs hiányosság önmagában nem alapoz meg személyiségi jogsértést, e hiányosságok tanúbizonyítással pótolhatóak, álláspontja szerint az utóbbi módon bizonyítási kötelezettségének eleget tett. A fellebbezésében részletezett tanúvallomásokból nem lehet azt a következtetést levonni, hogy a felperes túlnyomórészt rögzítve volt. Valamennyi tanú egyezően nyilatkozott arról, hogy nem a rögzítés volt a kezelés célja; amennyiben úgy tapasztalták, hogy sem önmagára, sem másokra nem veszélyes a felperes, felengedték. A veszélyeztető állapotra vonatkozóan idézte az egyes

tanúvallomásokat, miszerint a felperest csak két biztonsági őr, vagy férfi ápoló jelenlétében tudták a rögzítésből felengedni, a fizikai korlátozás elkerüléséhez egy személynek folyamatosan a felperes mellett kellett volna tartózkodnia, de a rögzítés szükségessége még emellett is előfordulhatott volna. A felperes magatartása ingadozó volt, amikor nyugtalanná vált, dolgokat vágott földhöz. A többi beteg ezt nem tolerálta, volt olyan beteg is, aki félt a felperestől. A felperes agresszivitása a tárgyak dobálásában merült ki, illetve testhez szorított kézzel, fejével ment neki a környezetében lévőkhöz.

- [11] Jogi álláspontja szerint a tőle elvárható gondossággal járt el, miután a mentővel beszállított beteget megpróbálta a Gyermekpszichiátriára átszállítani, a klinika azonban nem fogadta a felperest, így a bírósághoz fordult a kényszergyógykezelés iránti kérelemmel. A felperes viselkedése kiszámíthatatlan volt, a kiskorúak számára adható nyugtatók, egyéb szedatív szerek elégtelennek bizonyultak, kémiai kényszerintézkedés hiányában kénytelen volt a fizikai rögzítést elrendelni, melyet két óránként folyamatosan ellenőriztek. Kitért az alperes a fellebbezésében arra is, hogy a felperes emberi méltósághoz való jogát a törvényes képviselője sértette meg, mert ő készített róla a rögzítésben fényképfelvételt, nem gondoskodik életének hosszú távú rendezéséről. Ha a felperes rögzítés hiányában önmagában kárt tesz, úgy a pernek az lett volna a tárgya.
- [12] Rámutatott továbbá, hogy az elmarasztaló ítélet közzététele okafogyottá vált, mert a felperes az elsőfokú döntést már nyilvánosságra hozta.
- [13] A felperes csatlakozó fellebbezést terjesztett elő, melyben az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatásával a sérelemdíj összegének 1.000.000 forintra történő felemelését kérte. Csatlakozó fellebbezésének indokolása szerint az elsőfokú határozat sérti a Ptk. 2:52.§ (3) bekezdését, az elsőfokú bíróság nem megfelelően értékelte a jogsértés súlyosságát, annak rá és a környezetére gyakorolt hatását. A megítélt sérelemdíj elégtelenségét támasztja alá, hogy a keresetlevélben hivatkozott ügyekben az EJEB a pszichiátriai beteg kérelmezőknek 24 órán, illetve 2 órán át tartó ágyhoz kötözés miatt 20.000, illetve 10.000 euró jóvátételt biztosított. A személyi szabadság drasztikus korlátozása általában is traumatizáló hatású, nagy mozgásigénye, fokozott szenzoros érzékenysége mellett számára különösen megviselő volt, amire a történetet követően tapasztalt étvágycsökkenése, elalvási nehezítettsége is utal.
- [14] A peres felek fellebbezési, illetve csatlakozó fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet saját jogorvoslati kérelemmel nem érintett részében történő helybenhagyására irányult. A beavatkozó a másodfokú eljárásban nyilatkozatot nem tett.
- [15] A fellebbezés kisebb részben alapos, a csatlakozó fellebbezés alapos.
- [16] A másodfokú bíróság a felülbírálati jogkörök Pp. 369.§ (3) bekezdése szerinti sorrendjében elsőként a fellebbezésnek azokat a hivatkozásait vizsgálta, amelyek a rögzítés tartamára vonatkozóan a bizonyítékok elsőfokú bíróság általi mérlegelését, ezen keresztül a megállapított tényállást támadták.
- [17] A másodfokú bíróság abból indult ki, hogy a szabad bizonyítási rendszer elve a Pp. 320.§ (5) bekezdésében rögzítettek szerint az okirati bizonyítás elsődlegessége mellett érvényesül; utóbbi jogszabályhely szerint ugyanis az okirattal bizonyítható tényekkel kapcsolatban a bíróság az egyéb bizonyítást mellőzheti. Ez a rendelkezés azon a megfontoláson alapul, hogy az okirat elkészítésének rendeltetése, jellemző célja az abban foglalt információ megőrzésének, visszaidézhetőségének biztosítása. Az okirati bizonyítás szerepe nyomatékot kap minden olyan esetben, ha jogszabály – adott esetben az R. 5.§ (4) bekezdése – a rögzített adat, információ jellegére figyelemmel mind a dokumentálási kötelezettségre, mind annak módjára külön előírást is tartalmaz. Az egészségügyi dokumentációt az Eütv. 136.§ (1) bekezdése szerint is úgy kell vezetni, hogy az a valóságnak megfelelően tükrözze az ellátás folyamatát. Mivel pedig a pszichiátriai betegnél alkalmazott korlátozó intézkedés olyan

jogkorlátozás, ami az egyébként is esékeny személyt szélsőségesen kiszolgáltatott helyzetbe hozza, az intézkedés jelentőségéhez mérten kell kezelni az ahhoz kapcsolódó dokumentálási kötelezettséget is.

- [18] Az alperes a pszichiátriai beteggel szemben alkalmazott korlátozó intézkedés dokumentálásához az R. által előírt adatlapot a felperes perbeli kezelése ideje alatt napi rendszerességgel kiállította. A korlátozó intézkedés tartamát illetően a keresetlevél mellékleteként csatolt adatlapok szerint a felperes lényegében folyamatosan rögzítve volt; az előző adatlapon a rögzítés befejezéseként, a soron következő adatlapon a rögzítés kezdeteként feltüntetett időpontok között jellemzően 10-20 percnyi, egy alkalommal 40 percnyi különbség áll fenn, három alkalommal pedig egyáltalán nem dokumentált rögzítésbeli szünetet az alperes.
- [19] Az elsőfokú bíróság helyesen járt el, amikor a tanúbizonyítást nem mellőzte, mivel az ellátás egyes körülményei vonatkozásában – különös figyelemmel a dokumentáció szűkszavúságára – a tanúvallomások kétségtelenül informatívak voltak. Mindemellett egyetértett a másodfokú bíróság a felperes arra vonatkozó érvelésével is, hogy az alperesi osztályon utóbb is több esetben ellátott beteg kezeléséről a tanúk által több év elteltével felidézettek alapján a perbeli rögzítés tartama tényszerűen nem állapítható meg. Ennek jelentősége azonban másodlagos volt, mivel az elsőfokú bíróság helytálló mérlegelésének megfelelően a tanúvallomásokból az a lényegi következtetés vonható le, hogy ha alkalmanként a dokumentáció szerint rögzítésben töltött időszak alatt fel is engedték a felperest, ettől függetlenül az idő túlnyomó részét rögzítésben, kényszerterületen kellett töltenie.
- [20] A fentiekre figyelemmel a másodfokú bíróság a Pp. 369.§ (3) bekezdés a) pontja szerinti felülbírálati jogkörében eljárva a bizonyítás eredményét okszerűnek minősítette, a tényállás módosítását, kiegészítését nem tartotta szükségesnek.
- [21] A Pp. 369.§ (3) bekezdés c) pontja szerinti felülbírálati jogkörében a gyógykezelés során alkalmazott korlátozó intézkedés jogellenességének kérdésében a másodfokú bíróság a megállapított tényekből az elsőfokú bírósággal azonos jogi következtetést vont le, a megállapított tényeket másként nem minősítette. Az elsőfokú bíróság a korlátozó intézkedése vonatkozó, a fellebbezésben megjelölt jogszabályokat helyesen alkalmazta.
- [22] Az Eütv. 190.§ c) pontja alapján minden pszichiátriai beteg jogosult arra, hogy gyógykezelése során a 192.§ (1) bekezdés szerinti korlátozó intézkedés alkalmazására feltétlenül indokolt esetben, csak veszélyeztető vagy közvetlenül veszélyeztető magatartása esetén kerüljön sor. A 192.§ (1) bekezdése szerint személyes szabadságában bármely módon (fizikai, kémiai, biológiai vagy pszichikai módszerrel, illetve eljárással) csak a veszélyeztető vagy közvetlen veszélyeztető magatartású beteg korlátozható. *A korlátozás csak addig tarthat, illetőleg olyan mértékű és jellegű lehet, amely a veszély elhárításához feltétlenül szükséges.* A 188.§ b) pontja szerinti veszélyeztető magatartásnak az minősül, ha a beteg – pszichés állapotának zavara következtében – saját vagy mások életére, testi épségére, egészségére jelentős veszélyt jelenthet és a megbetegedés jellegére tekintettel a sürgős intézeti gyógykezelésbe vétel nem indokolt; míg a c) pont szerint a magatartás közvetlen veszélyeztető, ha a beteg – pszichés állapotának akut zavara következtében – saját vagy mások életére, testi épségére, egészségére közvetlen és súlyos veszélyt jelent.
- [23] Az alperes által felhívott, illetve a tanúvallomásokban megjelenített magatartások a törvényben meghatározott veszélyt nem merítik ki. Ezekben az agresszív magatartás (tárgyak dobálása, földhöz vágása, függőnytartó leszakítása) jellemzően dolog elleni erőszak formájában jelenik meg, a személy ellen irányuló öklelő mozdulatot pedig az arról beszámoló tanúk sem minősítették súlyosan veszélyesnek (tanú2 tanú például ellépett előre – 25.P.20.871/2020/29. számú jegyzőkönyv). Az intézeti gyógykezelésbe vett felperesnél a magatartás kiszámíthatatlannak minősítése önmagában nyilvánvalóan elégtelen az élet, testi

épség, egészség közvetlen és súlyos veszélyeztetettségének igazolására, és különösen nem jelent ilyen magatartást a levetkőzés, a ruházat és az ágynemű elutasítása, amellet, hogy egy pszichiátriai osztályon ilyesféle, nem konvencionális viselkedésre számítani kell, annak tolerálása nemcsak az ott dolgozóktól, hanem a többi ápolttól is elvárható.

- [24] Az alperes tehát a fellebbezési hivatkozásával ellentétben a rögzítés korlátozó intézkedés feltételeinek fennállását nem tudta bizonyítani, különösen nem olyan időtartamra, amíg azt (a feltétlenül szükségeshez képest) ténylegesen alkalmazták. A szükségességet sem az adatlapokon feltüntetett rövid indokolás, sem az ápolási dokumentáció, sem pedig a tanúvallomások nem támasztották alá. Ezzel szemben a tanúvallomásokból arra lehet következtetni, hogy a felperes rögzítésére túlnyomórészt preventív jelleggel, az alperes kapacitásproblémáira is figyelemmel került sor (tanú1 tanúvallomása 25.P.20.871/2021/29. számú jegyzőkönyv 4. oldal negyedik bekezdés, 6. oldal utolsó előtti bekezdés, 7. oldal negyedik bekezdés, Rácz János tanúvallomása ua. jegyzőkönyv 10. oldal utolsó előtti bekezdés, 13. oldal utolsó előtti bekezdés, tanú3 tanúvallomása ua. jegyzőkönyv 20. oldal utolsó bekezdés). A kényszerintézkedés túlnyomó részben megelőzhető, mellőzhető lett volna, ha a felperes arra alkalmas személy általi felügyeletét folyamatosan biztosítani tudják, ahogy az történt a felperes korábbi ellátása során a Pécsi Gyermek- és Ifjúságpszichiátriai Osztályon is. Azt pedig tanú1 egyértelműen elismerte, hogy a fizikai korlátozásnak az R. 5.§ (8) bekezdésében előírt kétóránkénti orvosi felülvizsgálatát nem tudták biztosítani (25.P.20.871/2021/29. számú jegyzőkönyv 7. oldal hetedik bekezdés).
- [25] Az alperes fellebbezésében azt állította, hogy tőle elvárható módon járt el a felperes ellátása során. A tőle elvárható módon való eljárás azonban nem elégíti ki a polgári jogi elvárhatósági követelményeket, ezzel az alperes a személyiségi jogsértésért fennálló felelősség alól a Ptk. 2:52.§ (2) bekezdése folytán alkalmazandó 6:519.§-ára is figyelemmel magát kimenteni eleve nem tudja. A polgári jogi jogviszonyokban ugyanis az elvárhatósági mérce tipizált, nem az adott személytől elvárható módon, hanem az adott helyzetben általában elvárható módon kell eljárni (Ptk. 1:4.§). Az R. 4.§ (1) bekezdése pedig előírja, hogy a pszichiátriai beteg gyógykezelése, ápolása és ellátása során a beteg szükségleteinek megfelelő ápolási körülményeket és személyi feltételeket kell biztosítani, különös tekintettel a korlátozó intézkedések elkerülésére. Így tehát az a körülmény, hogy az alperes adott helyzetben a szolgálatban lévő ápolók és a betegek létszamarányához képest a felperes állapota által megkívánt ápolást, felügyeletet nem tudta biztosítani, és ezért a korlátozó intézkedést nem kerülte el, a javára nem vehető figyelembe.
- [26] A megsértett személyiségi jogok meghatározásánál elsősorban a Ptk. idevonatkozó 2:42-2:43.§-aiban foglaltakat kell figyelembe venni. A Ptk. 2:43.§-ában rögzített felsorolás ugyan nem taxatív, hanem példálózó jellegű, alkalmazandó azonban mindazokban az esetekben, amikor a körülírt jogsértés az ott meghatározott személyiségi jogokhoz kapcsolható. Az abszolút szerkezetű személyiségi jogokkal szemben minden esetben a jogosulton kívüli egyéb személyek tiszteletben tartási kötelezettsége áll [Ptk. 2:42.§ (2) bekezdés], ezért kifejezetten valamilyen tilalomhoz fűződő jog meghatározása tautologikus, szükségtelen. A kínzás, embertelen és megalázó bánásmód tilalmához való jog megsértésének megállapítását ezért a másodfokú bíróság mellőzte. Figyelemmel volt továbbá a másodfokú bíróság arra, hogy a Ptk. 2:51.§ (1) bekezdés a) pontja szerinti szankció alkalmazásához nem elégséges a megsértett személyiségi jog(-ok) megjelölése, hanem a beazonosíthatóságot szolgáló, lényegre törő körülírással a jogsértő magatartást is meg kell határozni.
- [27] Egyetértett ugyanakkor a másodfokú bíróság az elsőfokú bírósággal abban a kérdésben, hogy a perbeli jogsérelem valóban olyan jellegű és súlyú volt, amely a személyiségi jogok anyajogát, az emberi méltóságot közvetlenül is érintette. Az intézkedés elhagyására való érdemi törekvés, körültekintő és alapos felülvizsgálat nélküli, kisebb megszakításokkal 10

napon át tartó rögzítés az emberi méltósággal nem egyeztethető össze. Az indokolatlan kényszertesthelyzetben, mozdulatlanságban tartás (ide nem értve a rángatózást vagy a fej mozgatásának lehetőségét), a végtagoknál fogva hevederrel történő hosszas ágyhoz rögzítés ellentétben áll az azt elszenvedő személy ember voltaival, alkalmas a tárgyiasítására.

- [28] A másodfokú bíróság ezért azt állapította meg, hogy az alperes a felperes emberi méltóságát, személyes szabadságát és testi épségét sértette meg azzal, hogy a 2018. március 5. napjától 2018. március 17. napjáig tartó pszichiátriai gyógykezelése során fizikai korlátozásként a rögzítést jogellenesen alkalmazta.
- [29] A további jogsértésektől való eltiltást [Ptk. 2:51.§ (1) bekezdés b) pont] az alperes fellebbezése külön nem érintette, ezért azzal a másodfokú bíróság nem foglalkozott. A Ptk. 2:51.§ (1) bekezdés c) pontja szerinti elégtételadás körében megalapozottnak találta a másodfokú bíróság az alperesi fellebbezést annyiban, hogy a jogsértés jellegére, a felperest mint magánszemélyt nem a nyilvánosság előtt ért jogsérelemre figyelemmel a Magyar Távirati Irodával való közlés valóban szükségtelen, az alperes saját honlapján való közzététel önmagában megfelelő. Az utóbbira vonatkozó rendelkezést a másodfokú bíróság a végrehajthatóság érdekében pontosította.
- [30] A felperesi törvényes képviselő eljárásának minősítése a jelen pernek nem tárgya, az pedig különösen nem, hogy a rögzítés hiányában a felperes esetlegesen milyen igényeket érvényesíthetett volna. A fellebbezés erre vonatkozó hivatkozásai így súlytalanok voltak.
- [31] Végül a Pp. 369.§ (3) bekezdés d) pontja szerinti felülbírálati jogkörében eljárva a másodfokú bíróság maradéktalanul egyetértett a csatlakozó fellebbezésben foglaltakkal abban kérdésben, hogy a Ptk. 2:52.§ (3) bekezdésére figyelemmel a felhívott jogsértés súlyára, a felperesnek okozott testi és lelki szenvedés, kényelmetlenség másnemű (vagyon)i előnnyel történő ellentételezésére 500.000 forint sérelemdíj valóban nem elégséges, azt a kért 1.000.000 forintban szükséges és indokolt megállapítani. A jogsértés súlya, a felróhatóság mértéke körében figyelembe kellett venni, hogy az alperes az adatlapon feltüntetett formális indokolásokból is kitűnően a rendkívül súlyos korlátozással járó intézkedést nem kezelte jelentőségének megfelelően, szem elöl tévesztette, hogy az csak kivételesen, a feltétlenül indokolt esetben és ideig alkalmazható. A jogsértésnek a sértettre gyakorolt hatását pedig az határozta meg, hogy a felperes védtelenül került olyan, a kiszolgáltatottságot a végletekig fokozó helyzetbe, melyben saját akaratából még a testhelyzetén sem tudott változtatni, így az idő elteltével fizikai kínokat, fájdalmakat is szükségszerűen ki kellett állnia. A jogszabályban előírt kétóránkénti felülvizsgálatra is figyelemmel feltételezhető, hogy két óra az az időtartam, aminek elteltével a rögzítés szükségtelenné válása várható, és amely alatt az intézkedéssel elérni kívánt cél és az azzal együtt járó, el nem kerülhető szenvedés még arányosnak tekinthető. A felperesnél alkalmazott, szükségességében nem igazolt rögzítés azonban ennek a sokszorosára terjedt ki, hosszabb időn keresztül mintegy kilátástalan helyzetben tartva a felperest.
- [32] A másodfokú bíróság a fentiekben részletezettek szerint az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383.§ (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta, egyebekben helybenhagyta. Miután az elsőfokú bíróság a perköltség körében a Pp. 83.§ (2) bekezdésének alkalmazását mellőzte, az elsőfokú perköltségre vonatkozó rendelkezést érinteni nem kellett.
- [33] Az alperes fellebbezése túlnyomó részben eredménytelen maradt, a felperes csatlakozó fellebbezése ugyanakkor eredményes volt. Ezért a felperesnek a fellebbezési ellenkérelem előterjesztésével, illetve a csatlakozó fellebbezéssel felmerült költségét a Pp. 83.§ (1) bekezdése alapján az alperes köteles viselni, a felperes által felszámítottakkal egyező, a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3.§ (3) és (5) bekezdése, illetve 3.§ (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése alapján meghatározott összegben.

- [34] A feljegyzett fellebbezési, illetve csatlakozó fellebbezési eljárási illeték a peres feleket megillető költségkedvezmény, illetve illetékmentesség folytán a Pp. 102.§ (6) bekezdésére figyelemmel az állam terhén marad.
- [35] A másodfokú bíróság a fellebbezést a Pp. 376.§ (1) bekezdés a)-c) pontjaiban írt feltételek hiányában tárgyaláson kívül bírálta el.

Pécs, 2023. március 29.

Dr. Kutasi Tünde s.k. a tanács elnöke, Gáspárné dr. Baranyabán Judit s.k. előadó bíró, Dr. Kovács János s.k. bíró